

Josef Vošmik

Diplomová práce: Regulace sexuálního chování jedince jako politikum
(na základ analýzy úpravy v R)

ABSTRAKT

V diplomové práci s názvem Regulace sexuálního chování jedince jako politikum jsme si stanovili za cíl, na základ analýzy právní úpravy v R, zmapovat, jakým způsobem jsou omezeny a vymezeny sexuální projevy jedince v naší společnosti. Lidská sexualita je totiž sice oblastí veskrze intimní, přesto existují situace, kdy je stát nucen do ní mocensky intervenovat.

Lidská sexualita je téma nadmíru komplexní. Je sice na jedné straně hluboce biologicky determinována, na straně druhé jsou však její aspekty uspokojování potřeb modifikovány vlivem společenského prostředí a kultury. Proto jsme se v teoretické části práce pokusili vymezit hlavní „parametry“ sexuality skrze oborové perspektivy etologie, psychologie, sociokulturní antropologie, sociologie a genderových studií. V užší vazbě na cíle práce jsme se v oblasti také konsekvencím etickým, právním a veřejněpolitickým.

Ve snaze o analýzu právní úpravy sexuálního chování se lze sotva vyhnout podrobnějším seznámením se sexuologickým pohledem na toto téma, nebo právě tento obor lze považovat za klíčový. V další kapitole práce jsme proto vymezili základní determinanty motivace sexuálního chování, kterými jsou sexuální identifikace, orientace a emoce. Zaměřili jsme se selektivně také na kategorii sexuálního chování a stranou jsme neponechali ani otázku sexuálních poruch, jelikož právě ty mají k oblasti regulace sexuálních projevů velmi blízko. Vedle sexuálních dysfunkcí jsou to především poruchy sexuální identifikace a orientace a zejména pak sexuální deviace či parafilie.

V další části textu jsme se již cíleně zaměřili na analýzu právní úpravy sexuálního chování v R. V první části jsme vymezili její ústavní právní základy skrze pojmy, jako je svoboda, rovnost, lidská důstojnost, soukromí, zdraví a rodina. Významný vliv na tuto oblast mají v našem prostředí také mezinárodní úmluvy organizací, jakými jsou Organizace spojených národů, Rada Evropy a Evropská unie, jejíž legislativa působí v právu přímo. V globálním měřítku

významným dokumentem je především Světová deklarace sexuálních práv. Poté jsme se již v nově analýze trestního práva hmotného s cílem zmapovat ustanovení týkající se regulace sexuálního chování. V užším smyslu jde o postih takových činů, jakými jsou znásilnění, pohlavní zneužití, incest, kuplířství a jiné, které aspekty prostituce a pornografie. V širším smyslu sem lze zahrnout i další skutky včetně šíření pohlavní nemoci, obchodování s lidmi, dvojího manželství a jiných, zejména pak těch, které mají co do činění s fyzickým i psychickým násilím a pronásledováním. Vybraná relevantní ustanovení týkající se sexuality lze nalézt také v právu občanském, občanském, rodinném, zdravotním i sociálně-právní ochraně.

Pokud jde o zjištění a závěry této práce, lze v zásadě říci, že regulace sexuálního chování v ČR není pouze restriktivní, nýbrž garantuje také určitá práva a svobody a vymezuje možnosti odborné pomoci. Jedinec je přesto nucen v souvislosti s pohlavním aktem zvažovat, jaká osoba má být jeho sexuálním partnerem, jaké sexuální aktivity chce provozovat a musí vnovat pozornost i situacím kontextu. Zejména ve srovnání se staršími zahraničními úpravami však lze říci, že soudobá tuzemská legislativa je poměrně liberální. Přesto má stát v této oblasti významnou roli, neboť vymezuje některá pravidla sexuálního chování ve společenském prostoru, garantuje jejich závaznost a vymáhá jejich plnění. Zjednodušeně lze říci, že regulaci sexuálního chování zveřejňuje zájmy, kterými jsou na jedné straně omezování rizikového a nebezpečného chování a na straně druhé ochrana veřejného zdraví, pořádku, dětí a rodiny, sexuálních menšin, zvířat i majetku. Ve snaze o kritické zhodnocení platné právní úpravy v uvedené oblasti jsme konstatovali, že tato je až na drobné výhrady zejména k vymezení hranic pohlavního styku vyhovující. Celá práce ústí v hypotetické vyvození sexuální politiky jako interdisciplinární, úzce profilované oborové veřejné politiky, kdy jsme se zaměřili nejen na její obsahové vymezení, ale také analýzu aktérů, kteří v této oblasti působí. V každém případě je sexuální politika oborem, který vyžaduje další výzkumné ověření.